

היא שואבת את השראתה מהחסידות ומהקבלה, מציירת בעזרת מחשב ועכבר במקום בצבע ובמכחול וכמהה להעביר לעולם ביצירותיה מסר יהודי אוניברסלי. אורית מרשין, שהגיעה ליהדות בעקבות חיפוש משמעות, מדברת על אומנות דתית פורצת דרך ועל המסר העמוק של יצירתה שמסתתר ממש מעבר לפרגוד

טל ויידל // צילום: דאפי ספונר

גשר בין העולמות

איפור: אביטל בן חמו

רגשות עזים - אם מסתכלים על כל היצירות הגדולות בהיסטוריה, הן עוסקות בנושאים שכל אדם יכול להזדהות איתם בכל תקופה".

ניצוצות של קדושה

נדמה כי יצירותיה של מרטין מסבירות עולמות שלמים במבט אחד. "הדור שלנו הוא דור של רגש וגירויים. הכול עובד על גירויים, בעיקר ויזואליים. מחפשים חוויות. זו גם הסיבה לכך שיצרתי לאחרונה כלי חדש מהאומנות שלי - חוויה וירטואלית". בעזרת אחותה, תמי מאור, "אלופת הווידאו-ארט" לדבריה, הצליחה מרטין להכניס תנועה וחיים בציורים עצמם. "אנחנו מקרינים אותם על ארבעה קירות גדולים בבנייני האומה ביריד 'צמאה' בשבוע החסידות, ויוצרים בעצם חוויה וירטואלית, מעין מציאות רוחנית מדומה, שהצופה נכנס כל כולו לתוכה ועובר חוויה רגשית. החלום שלי הוא שאכן הפרויקט המיוחד הזה יצליח לפתוח לבבות, ולהעיר רגשות רדומים".

האומנות של מרטין מעוררת למחשבה, נותנת תחושה של זרם תודעה שנפתח ומאפשרת התבוננות במה שמעבר.

מה כל כך משמעותי באומנות שהיא מצליחה להעביר מסרים? "בשביל אנשים רבים אומנות זה כמו הצורך לנשום, אי אפשר בלי לנשום ואי אפשר בלי אומנות. אומן הוא אדם שהיצירה בוערת לו כמו אש בעצמות. הוא הולך לישון עם זה בלי להיזהר וקם עם זה בבוקר. זה לא סתם רצון ליצור משהו יפה, אלא זה צורך להתעסק בקרביים של המהות הקיומית שלנו. אם הוא עושה אומנות טובה או לא - זו כבר שאלה נפרדת. אבל ההגדרה הראשונית של אומנות, כמו שאני תופסת אותה, היא ההתעסקות במהות וההגשה שלה באופן שמדבר אל הלב והרגש". ואכן, האומנות ממלאת את עולמה של מרטין מבוקר עד בוקר.

"בחברה הדתית לא כל כך יודעים איך לאכול אומנים, כי הם יוצרים דברים חדשים. אבל ההפך הוא הנכון. האומנות, כאשר היא מוארת ומפותחת, יכולה להאיר ולרומם את הישן והקבוע"

יותר כתוצאה מכך. בציורים שלי יש מוטיב חוזר של אותיות האל"ף ב"ת, מכיוון שכמו שתורת הקבלה מגלה לנו האותיות הן למעשה כלים לאור. כידוע, השם ברא את העולם באותיות, והבעל שם טוב מספר לנו שבתוך החומר יש ניצוצות של קדושה שנפלו לשם מבריא את העולם. לכן, כשרציתי להביע את החלק הרוחני של היקום, בחרתי באותיות כדי להביע את זה, כמו בציור הקערה שנקרא 'ניצוצות'." ◀

יצירות רבות הופיעו לנגד עיניה מיד כשפקחה אותן בבוקר, והיא עמלה עליהן עד שהיא מוציאה תחת ידה את המוצר המוגמר שעליו חלמה. "מאז שאני ילדה, ציירתי מתוך שאיפה להבין ולגלות את הסודות הכמוסים של העולמות הרוחניים. באומנות שלי אני מנסה להפגיש שפה חזותית עכשווית וטכניקת יצירה מתקדמת עם תכנים רוחניים ומופשטים. הציורים שלי שואפים להיות גשר בין הפכים: הנשמה והגוף, העולם הזה והעולם הבא, הזמני והנצחי, הרוחני והחומרי, התחתון והעליון".

איך את מצליחה להעביר רעיונות כל כך גבוהים ורוחניים בציור גשמי? "אני משתמשת בגירוי מוחשי ראשוני, כמו למשל מעגל של אור, אותיות או תפיסת מרחב של אופק ושמייים, מתוך כוונה שהתודעה של הצופה תמשיך בעצמה את החוויה באופן רגשי. כל יצירה יכולה להיות נקודת מוצא לתהליך התבוננות פנימי ועמוק בנושאים קיומיים כמו מהות החיים ותכלית האדם בעולמו", אומרת מרטין, שיצירותיה מדברות אל קהל רב ומגוון, גם לא יהודי. "כשאני מדברת על אומנות רוחנית עכשווית, אני מתכוונת לאומנות שמנסה לתאר את החוויה הפנימית של האדם הדתי. את הכמיהה אל בורא עולם, את ההתרגשות שיש בתפילה, את החוויה של מה עושה בעצם הברכה שברכתי עכשיו על הלחם, איך זה מרגיש, או איך זה נראה שניצוצות של קדושה מגיעים לתיקונם על ידי הברכות או הדיבור שלי. איך אפשר לתאר בצורה ויזואלית חוויה של הודיה או של שפע שיורד עליך מלמעלה? זה אתגר לא פשוט לבטא נושאים כאלה באופן ויזואלי. "יש לי למשל ציור שנקרא 'האדם מתקן את העולם באותיות', שבו אני מנסה להראות איך האותיות עולות למעלה תוך כדי המחשבה והדיבור של הברכה או התפילה, ובעצם כל העולם כולו מתרומם ונהיה מזוהך

ייתכן שנעבור את כל המסע המפרך הזה כאן, והכול ייגמר וייעלם. שאלות מהסוג הזה הביאו אותי בתור נערה שגדלה בבית חילוני לחזור בתשובה. בצעירותי ראיתי את האומנות כתשובה לשאלת משמעות החיים".

מה זאת אומרת? "אם אתה יוצר יצירות שנסארות אחרי מותך, אז לכאורה השארת משהו בעולם. השקעתי הרבה בלימוד וביצירת אומנות, למדתי בבצלאל ובמדרשה למורים לאומנות ברמת השרון, אבל כמוכן שזה עדיין לא נתן לי תשובות לשאלות הקיום העמוקות. למדתי גם פילוסופיה באוניברסיטה, וגם שם לא הצלחתי לגלות תשובה מספקת לשאלה מה מחבר את הגוף והנפש. זו בעצם השאלה המרכזית שכל הפילוסופים מתעסקים בה". **מצאת תשובה? "התשובה היחידה היא שזה פלא**

סלון בביתה של האומנית אורית מרטין בשכונת הר נוף הירושלמית מלא בציוריה המיוחדים. תוך כדי השיחה שלנו אנו מתבוננות בציורים, מטיילות בין המסרים ומפענחות עולמות רוחניים הטמונים ביצירותיה. לאחר זמן מה של שיחה מרתקת, אני קולטת ציור שמדבר אליי מאוד ומבקשת ממרטין לרכוש אותו. בסופו של הריאיון אני לוקחת את הציור החדש לביתי, ומעתה טביעת ידה מלווה אותי.

חותם בעולם

למרות חזוניה החרדית, מרטין נולדה כחילונית למהדרין. מגיל צעיר היא ציירה והביעה את עצמה באמצעים ויזואליים, וחיפשה להביא אמירה משמעותית לעולם בעזרת יצירתה: "מאז שאני צעירה עניין אותי הנושא של העולם הבא. מה קורה אחרי החיים? הרי לא

שבת משפחתית? שבת בר מצוה או שבת חתן?

לא צריך להאריך ולחפש אחרנו המקום בשבילך!

מדרשת נצרים - בית הארחה חלוצה מזמינים אתכם לאירוח כפרי, כשרות מהדרין, נגישות מלאה ויחס אישי. מתאים גם לימי השתלמות והדרכות לצוותי עובדים ולסמינריונים ברמה גבוהה למוסדות חינוך.

מדרשת נצרים 08-6579797

חלוצה

ארגון יד לאחים | המחלקה להצלה מטמיעה

דרשות בדחיפות
עובדות סוציאליות
מאיזורים: ירושלים, עכו, חיפה והקריות
לעבודה מאתגרת עם שליחות
• נסיון בעבודה עם נשים במצוקה
• 75% משרה
• תנאים טובים!

קו"ח: miriamli4@gmail.com

משרה 337

"אומנות טובה צריכה לעסוק בנושאים קיומיים של החיים והמוות, כי הם תקפים לכל אדם באשר הוא. כל היצירות הגדולות בהיסטוריה עוסקות בנושאים שכל אדם יכול להזדהות איתם בכל תקופה"

מעל ומעבר

ההשפעות על האומנות שיוצרת מרטין באות בעיקר מכיוון החסידות והקבלה. תופעת המוות הקליני, שעליה כתבה יחד עם ד"ר ברוך קסטנר את הספר 'העולם שאחרי', עניינה אותה מגיל צעיר: "בתהליך החזרה בתשובה שלי חקרתי הרבה, קראתי הרבה ובעיקר התעניינתי בסיפורים של אנשים שחוו מוות קליני וחזרו לחיים. הם תיארו את מה שחוו בעולם העליון בצורה מרתקת, שלא השאירה אצלי ספק שזו אמת. אם אדם ששוכב בחדר ניתוח בלי גלי מוח ופעילות לב, והוא מת לגמרי מבחינה קלינית, מצליח לתאר אחרי שהוא חוזר לחיים מה בדיוק דיברו מעל הגופה שלו, ואיך התגלגל העט מכיסו של המנתח לקצה הימני של החדר, ומה קרה בדיוק בקומה שמעל חדר הניתוח - הרי שזוהי הוכחה לכך שהוא ראה

ולא סוף. זוהי חשיבה נקייה מדעות קדומות, חשיבה מחוץ לקופסה שהיא בעצם החשיבה הנכונה. זה בעצם ציור מאוד אופטימי, שהמסר שלו הוא שהחיים הם נצחיים. "בציור אחר תיארתי ילדה קטנה עומדת על סולם שמגיע לשמיים, שנראים כמו מסך או וילון, ובמסך של השמיים יש חריץ דק שמגלה מעט אור שזוהר מעבר לו, והילדה הקטנה מאוד מתאמצת להציץ כדי לגלות מה מסתתר שם מעבר למסך. הילדה הזאת היא אני, שמנסה עד היום להציץ ולבדוק מה קורה שם. "מישהי כתבה בתגובה על הציורים שלי: 'כשנגיע אחרי מאה ועשרים שנה למעלה, נרגיש שאנחנו מכירים את המקום בזכות הציורים שלך...! למרות החיוך שהמילים הללו מעוררות, זו הייתה מחמאה אדירה בשבילי!"

בשורה אוניברסלית

"לפני שנים", מספרת מרטין, "היה לי חשוב להעביר שיעורים

ושמע בעיניים ובאוזניים רוחניות. החוויות שמספרים האנשים האלה תואמות ביותר את מה שכתוב בספרים שלנו, בגמרא, בספרי חסידות ובספר הזוהר. הנושא הזה ריתק אותי והביא אותי לערוך ספר שלם על כך".
הספר 'העולם שאחרי' יצא לאור לפני כעשר שנים, ובו הביאה מרטין סיפורים רבים ששמעה, בשילוב סיפורים תואמים מהמקורות. "הוצאנו את הספר במשותף עם חבר משפחה, ד"ר ברוך קסטנר, פסיכולוג שבנו נפטר והוא למד הרבה על הנושא בספר הזוהר כדי להבין מה קורה לנשמה אחרי המוות".
מה תרם לך המחקר בנושא המוות הקליני?
"הנושא הזה תרם הרבה להבנה שלי בנוגע למשמעות החיים היהודית, ונותן עד היום השראה לאומנות שלי. יש לי ציור של ילד קטן שמתבונן לתוך בור של קבר באדמה. הוא רואה שם שמיים תכולים. הוא רואה שם התחלה

”אומן אמור לגשר בין העולמות. לשם כך הוא צריך לעבוד קשה וללמוד איך להיות כלי כזה. זו עבודת חיים, זה תהליך שקשור למי אתה, מהו העולם הרוחני שלך ומהיכן אתה שואב את ההשראה שלך”

בפנימיות התורה לנשים שרחוקות מהיהדות, כדי לקרב אותן לאור הגדול הזה. במקביל עסקתי באיור ספרים, וכך פיתחתי טכניקות ציור שונות, במיוחד ציור דיגיטלי, שגיליתי שטמונות בו אפשרויות רבות מאוד מבחינה טכנית ואומנותית. תוך כדי התהליך הזה הבנתי שאפשר להעביר בתמונה אחת מסר של הרבה שיעורים, כי דרך הציור את יכולה להכניס את הצופה לעולם רגשי חויתי חדש, שעוקף את כל ההתנגדויות של השכל, ומקרב בצ'יק את הנשמה אל האור שהיא צמאה לו. ”האומנות הכללית בעולם המודרני הגיעה היום למצב של חוסר גבולות מוחלט. אנחנו יכולים למצוא במוזיאונים כל מיני יצירות מוזרות שאיש לא מבין, או מיצגים לא ברורים שיכולים גם להרחיק את האדם מהנשמה, ולהעצים את

הניכור והבדידות שגם כך נפוצים מדי בתקופתנו.”
ואיך האומנות מסתדרת עם היהדות?

”בחברה הדתית די מקובל לתפוס את האומנות ככלי לא יהודי לביטוי, ולכן היא הפכה במידה מסוימת לנחלת החברה הכללית בלבד. אבל דווקא לאומן הדתי יש תפקיד מאוד חשוב, ממש שליחות - להעביר בשורה אוניברסלית לעולם כולו בתפיסת הקשר בין האדם והבורא, והתפיסה הפנימית העמוקה של משמעות החיים כבית ספר להתפתחות הנשמה. העולם מצפה מהאומן שיעזור לו לחוות משהו שהוא לא מצליח לחוות בעצמו. שיעזור לו לגלות בתוך עצמו את הכלים לחוות את החוויה הזאת. זה כמובן מחייב מאוד את האומן לשקוד על ההתפתחות האישית שלו.”

בציוריך יש הרבה אלמנטים יהודיים. איך אנשים לא דתיים או לא יהודים מגיבים לזה?
”הייתה לי תערוכה במצדה והגיעו אליה סינים שאהבו מאוד את התמונות. הם ממש לא רצו לעזוב את המקום. הם הזמינו עשרות תמונות ענקיות של עץ החיים, המנורה, מגן דוד, ועד היום יש לי תערוכה שמוצגת בבית מלון בסין. ערכתי הרבה תערוכות בארץ ובחול. ביתי בירושלים הוא בעצם גלריה של הציורים. מגיעות לכאן קבוצות מהארץ וקבוצות של תיירים שתכננו והזמינו את הסיוור מראש, ואני מסבירה את הרעיונות שמאחורי התמונות וברוב המקרים מתפתחת שיחה מעניינת ועמוקה. ”העובדה היא שהנושאים האלה מדברים לאנשים מכל ציבור.

אומנות היא שפה אוניברסלית לנפש האדם באשר הוא. ליהדות יש מסר לכל העולם. כולם צמאים, גם נשמות של לא יהודים. שמעתי הרבה סיפורים של אנשים שחוו מוות קליני שאינם יהודים, גם להם יש סיפורים מרתקים מאוד, ועניין

אותי במיוחד לדעת מה ההבדל בין הסיפורים שלהם לסיפורים של יהודים. המסקנה מהמחקר הקטן הזה שעשיתי היא שנשמות ישראל זה ישר-אל, הן מחוברות למקור העליון ביותר. העולם הבא שלהן הרבה יותר גבוה. גם כדי לקבל את המשכורת הגבוהה ביותר במשק צריך להתאמץ מאוד, ולכן התפקיד שלנו הוא מבחינה רוחנית וגשמית הוא הקשה והמתגבר ביותר.”

איך משתלבת אומנות כמותך בחברה חרדית?

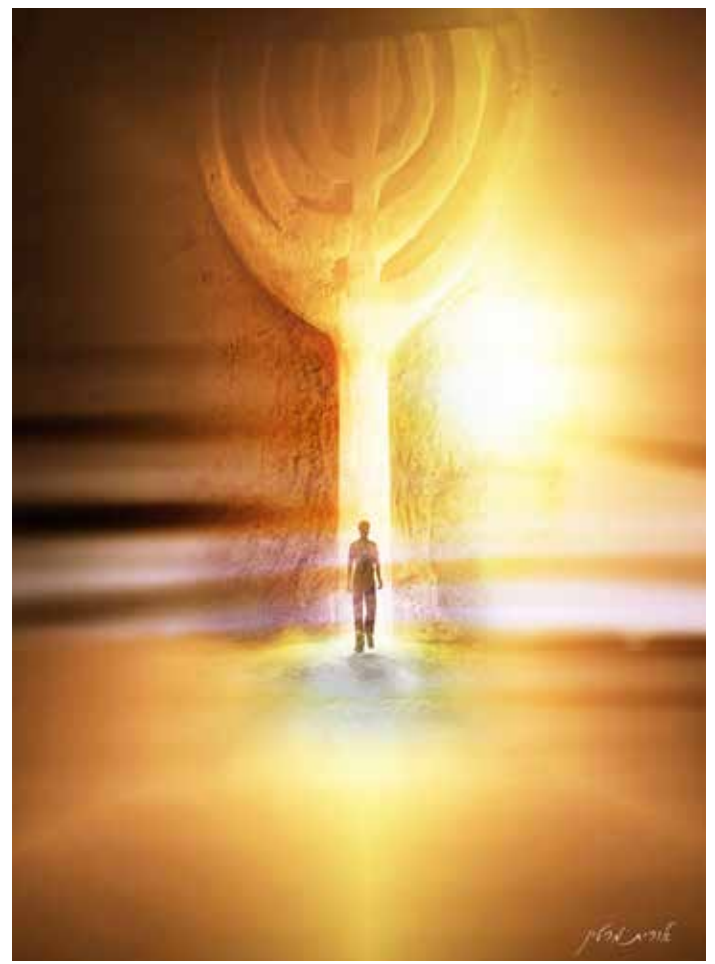
”בחברה הדתית לא כל כך יודעים איך לאכול אומנים, כי אומנים הרי יוצרים דברים חדשים, ואולי יש בזה סכנה כלשהי למה שישן וקבוע. אבל ההפך הוא הנכון. האומנות, כאשר היא מוארת ומפותחת, יכולה להאיר ולרומם את הישן והקבוע. אמר כבר אחד האדמו”רים שאדם שיש לו חוש ציורי עבודת השם שלו יכולה להיות עשירה ומרוממת יותר. והרב קוק אמר: 'וכל זמן שחסר גם שרטוט אחד הגנוז בעמקי הנפש שלא יצא אל הפועל, עוד יש חובה על עבודת האומנות להוציא”.

משפחתה של מרטין גם היא קשורה לעולם היצירה. בתה האחת היא סופרת שכתבה ספרים תחת שם העט מ. קינן, ואת כריכות ספריה מרטין איירה ועיצבה. בתה השנייה, יעל רוטנברג, כתבה ספרים לימודיים כמו 'עבריינגליש'. בעלה, ד”ר עוז מרטין, הוא רופא ידוע בציבור החרדי ותומך ביצירתה מאוד.

”זכיתי מבחינה אישית לקבל הרבה תמיכה מהמשפחה שלי. הילדים שלי ובעלי מאוד תומכים ביצירה, והם המבקרים הכי חשובים שלי. גם קרובי משפחה שלא היה להם נוח עם המהפך שעשינו לפני שנים, כשהם רואים היום את הפירות ואת המנוע החזק של החיים והיצירה שהאמונה מספקת, כבר מסתדרים הרבה יותר טוב עם התהליך”, היא אומרת בכנות.

למרטין יש טכניקת יצירה ייחודית, מתקדמת מאוד ושונה בנוף, והיא שוברת לי את הדימוי של אומנית שמציירת על בד קנבס גדול עם פלטת צבעים ומכחול. ”הטכניקה שבה אני עובדת היא טכניקה דיגיטלית. אם בעבר היה האומן מוריד את הרעיון על דף הנייר או על בד הקנבס, כאשר הוא משתמש במכחול וצבעים, הרי שהעת החדשה הפכה את מסך המחשב לבד הציור, ואת העכבר לעיפרון ולמכחול. אם לאונרדו דה וינצ'י למשל, היה חי בתקופתנו, הוא לא היה עומד בפני הקסם של אין סוף האפשרויות שמציעה הטכנולוגיה כדי לבטא את רעיונותיו וכישרונותיו”.

ובכל זאת, קשה לי לדמיין - איך מציירים עם עכבר המחשב? ”כמו שעבודת האומן שמצייר את ציורו בצבע שמן תובעת יכולות טכניות גבוהות כדי להגיע לתוצאות האיכותיות ביותר, כך גם בתחום אומנות הציור הדיגיטלית. אלפי הכלים - מברשות, מסננים ואפקטים - מחייבים שעות עבודה רבות ושליטה מלאה ומדויקת בתוכנות המתאימות. יחד עם זאת, כמו תמיד, איכות הציור של יצירה אומנותית תלויה בהשראה, בכישרון, בדמיון ובכישוריו הטכניים של האומן. כשיש לי רעיון שרוצה לקבל ביטוי, אני מתחילה לשלב חלקים שונים של ציורים ורישומים שציירתי. לפעמים היצירה שלי

”אומן שמצייר את ציורו בצבע שמן צריך יכולות טכניות גבוהות כדי להגיע לתוצאות האיכותיות ביותר. בתחום אומנות הציור הדיגיטלית, אלפי הכלים מחייבים שעות עבודה רבות ושליטה מלאה ומדויקת בתוכנות המתאימות”

מחייבת עשרות שכבות של ציורים שציירתי במברשות הדיגיטליות המונחות זו על גבי זו כדי ליצור את המרקם המתאים שמעורר ביצירה חיים”.

הציור הסופי שיוצא מתחת ידיה ומחשבה של מרטין, המקור היחיד, הוא בעצם קובץ דיגיטלי מוכן להדפסה. מכל ציור מודפסים 150 עותקים בלבד, והם מופצים בעולם במהדורה מוגבלת ומצומצמת, ממוספרת וחתומה על ידיה. ”כל עותק נמתח על מסגרת עץ עבה ועובר ציפוי מיוחד של לכה כדי לשמר את הצבעים ולייצב אותם”, היא מוסיפה.

על ידי הגבלת מספר ההדפסות למהדורה, מבטיחה מרטין שלכל ציור יישאר ערך: ”כשמביטים בציור שלי שמודפס על קנבס, אפשר להיות בטוחים שקיים רק מספר מוגבל של עותקים כאלה בשוק, כך שערכו של כל עותק נשמר בקפדנות. כמו כן, איכותם הצבעונית הסופית דומה לציור שמן או אקריליק אורגנלי”.

לסיכום אומרת מרטין: ”אומנות היא למעשה גשר, כי היא כלי להשראה שבאה מלמעלה. השראה תמיד באה מחוץ לאדם ושורה עליו, ולכן אומן אמור לגשר בין העולמות - בין העולם שממנו באה ההשראה ובין העולם שבו ההשראה נסתרת. לשם כך הוא צריך לעבוד קשה וללמוד איך להיות כלי כזה. זו עבודת חיים, זה תהליך שקשור למי אתה, מהו העולם הרוחני שלך ומהיכן אתה שואב את ההשראה שלך”.